

Solibato Graziadio Treves
Rabbino Maggiore di Trieste

n. 1780 — m. 1856.

תולדות כמדר'ר שבתי אלחנן מריוש.

החכם המפורסם הזה נולד בשנת תק"ס בעיר ורסלי אשר במדינת פיאמנטי בארץ איטליה לאביו הנכבד כמדר'ר מיכאל חיים היושב שם על כסא ההוראה ועל יושר דעותיו ומעשיו ונודל חכמתו נמנה בין הרבנים היותר משובחים אשר בימיו, ומיום הולדת את הנער, אביו ואמו נתנוהו לה' כאשר נתנו גם את בכורם. בחר מלא רוח חכמה ותבונה אשר מת על פניהם בימי חלדו. אמו הצדקת מ' חנה ממשפחת יונה מגזע גאונים, אשר עברו את עבודת ה' במדינות פיאמנטי ומוסקאנה, גדלה את בנה יקידה על ברכי תורה, עד בואו תחת השגחת אביו בבית הלימוד עם שאר נערי העדה. ויהי כראות אביו את משפט הנער ומעשהו ואת רוב מדותיו הטובות, ויבקש בכל תקפו להשלים את נפשו כמדעים ולחנכו בעבודת הקדש, ולא לריק היה עמלו, כי בכל יום ויום הוסיף הבחור לקח, ועם כל בחורותו בעש בכל מיני תענוגים ויקדש את זמנו ללמוד תורה וחכמות חזוניות, ובכל דרכיו הצליח, ובפרט בלימוד לשון איטלקי עשה חיל, ותרב בקיאותו לכתוב ולדרוש בה ברבים.

ויהי בהיותו בן י"ז שנה וילך לעיר קוני (Cunes) ויהי שם למלמד תחת השגחת הרב שלמה יחיאל רפאל די לא מורי דודו אבי הרב הלל. ויהי במשלוש שנים וילך לעיר אסטי (Asti) ויהי שם לאב בית דין, וחכמתו הגדולה ובקיאותו הנפלאה לדרוש ברבים בלי כתוב דבריו לפנים על ספר, ובפרט תמימות דרכו ודבקותו באלהים, המציאו לו חן בעיני כל בני עדתו אשר אהבוהו כאב, עד כי כבוא אליו פעם אחת ראשי קהלה אחרת גדולה וחשובה מאסטי למשוח אותו עליהם למורה צדק, הפצירו בו בני עדתו לבלתי עזבם, וגם הוא בראותו את גודל חבתם ואהבתם לו הואיל לשבת אתם עור, אך לא עברו ימים רבים וכל קהלות המדינה בחרו בו לשבת על כסא ההוראה בעיר מורינו הבירה, וגם משם הוסיף להראות את יקר תפארת מדותיו הטובות ומדעיו הרחבים ובכל נפשו עז התאזר להרים במחנה קדשו דגל למוד תורתנו הקדושה, וכאשר מתו בימיו שני עשירי עם קולונא ופנצי (Colonna e Finzi) והניחו נכסיהם לבני עדתם, יסד בהם בית תלמוד תורה אשר היה תחת ממשלתו לשם ולתהלה בכל ערי איטליה, וגם החכם הלל די לא מורי היה שם כמה שנים למלמד לפני לכתו לבית מדרש הרבנים בפאדובה, ויהי אחרי י"ב שנים וישימו אנשי עדת מראסטי את עיניהם על רב שא"ט וימנוהו לרב ולמורה עליהם, ויעזב את עיר מורינו ויבא בתוכנו בשנת התקצ"ד, וכל העדה קבלו בששון וברנה את בחירם, ורבים שרו שירים בלה"ק להראות לו את שמחתם וידעתם את גודל ערכו, גם בעירנו זאת כמו בכל המקומות אשר ישב שם מלפנים, הוקירוהו כל בני העיר ונכבדיה עד מאד, ובשמעם דרשותיו הנחמדות שבעו ענג, והוא לא חדל מלמרוהו לצאת ידי כל

החובות המוטלות עליו בבל ענפי עסקיו הרבים והכבדים, ובפרט השכיל להעמיד תלמידים הרבה אשר ביניהם אזכור כמהר"ר שבתי רפאל מילי הי"ו המשרת בקודש עתה בעינינו ומורי רובי עמרת ראשי כמהר"ר משה יצחק אשכנזי יצ"ו הנודע בכל חצרות החכמה ע"י ספריו הרבים אשר הוציא לאור, יורו כולם על רוב חכמתו וגודל ידיעתו בתורה שבכתב ושבעל פה, ובספר תולדותיו אשר כתב הרב הזה בידי עצמו והוציא לאור בספרו היקר שמחת הרגל, הוא מדבר ג"כ ברוחב על רב שא"מ ז"ל רבו מוכהק, ומספר תהלתו כבן יכבד אב; וגם אני בעודני נער זכיתי להיות מתלמידי הרב שא"מ האחרונים.

ויהי בשנת התר"ו כ"ג שנה אחרי הפרדו מקרוביו ומאוהביו לבא אצלנו והוא בן ע"ו שנה, אותה נפשו לשוב אל ארץ מולדתו למען הנפש שם מעט מתחלואיו וממצוקי העתים, ויחדרו זקני כל ערי פיאמנטי וחשוביהן לקראתו לשחר פניו בששון ושמחה ולשכנעו תמונתו, ובפרט בעיר מורינו עשו לו כבוד גדול ויעכבוהו אצלם ימים רבים; וביום חשבו ללכת משם לאסטי, בעוד לילה אחזה השבץ וימת בפתע פתאום, ויעשו לו כל הקהל כבוד גדול במותו, ויקברוהו במעלה הקברים בעיר מורינו ורבים מרבני איטליה קוננו קינה עליו, והיותר מפוארה היא קינת כמהר"ר מרדכי בר כמהר"ר פינחס אשכנזי אשר היה בעת ההיא לאב"ד בעיר אסטי וישב אחרי כן על כסא שא"מ בעירנו, הלא היא נרפסה בסוף ספר "יליד כנור" לשמואל חיים זלמן מילידי מריאסטי, אשר זכיתי להוציא לאור זה שנתים ימים; גם בעירנו עשו לרב שא"מ אבל כבד ונשאו עליו מספר מר ורבים מתלמידיו ומאוהביו הוציאו לאור קינות יקרות על מותו. אשתו ובניו שבו אחרי כן מעמנו לפיאמנטי, ושני בניו נתישבו בעיר מילאנו (Milano) ויהיו שם מחשובי מוציאי ספרים ומדפיסים אשר באיטליה בשם "אחים מריוש". ויהי אחרי י"ט שנים ואני ראיתי כי לא מוב הדבר שלא יהיה בעירנו יד או אבן מצבה אשר תזכורנה לצאצאיו את חסדי הרב הגדול הרועה הנאמן הזה ותהי יד ה' טובה עלי להעליחני ולהמציאני חן בעיני בני קהלתי וקבצתי על ידי הסך הנצרך להקים מצבת בבית קברותינו לזכר כמהר"ר שא"מ נ"ע חברה כמ"ר שמואל חיים זלמן ז"ל וגם היא נרפסה בין יתר מצבותיו בספרו ילד כנור הנ"ל. ונפש שא"מ נפש צדיק בטוב תלין ליטין האל בשמי שמי עד קרנו תהום בכבוד וזכרו לא ישכח מקרב ישראל.

הצ' שבתלמידי חיב הנ"ל

יצ"ח"ק ס"מ.

מריאסטי יע"א בשנת ולשמך אומרה לפ"ק

